

DOSTĘPNOŚĆ w pigułce

wymogi dostępności dla NGO

Dostępność w pigułce

W jakim zakresie wymogi dostępności dotyczą organizacje pozarządowe (NGO) - w zakresie dostępności na gruncie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz na gruncie ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

opracowanie: Bartosz Wilk

Krótki przewodnik o dostępności został opracowany z ramach realizacji zadania publicznego pn. "Dostępne NGO" współfinansowanego przez Miasto Szczecin.

www.sektor3.szczecin.pl

DOSTĘPNOŚĆ W PIGUŁCE

W jakim zakresie wymogi dostępności dotyczą organizacje pozarządowe (NGO)?

Wymogi dostępności mogą dotknąć NGO w dwojaki sposób:

NGO jako podmiot publiczny -
bezpośrednie stosowanie
ustawowych wymogów
dostępności

NGO współpracujące z
administracją publiczną -
zapewnianie dostępności w
zakresie określonym w umowie
z podmiotem publicznym

Po pierwsze, w niektórych sytuacjach (w praktyce wyjątkowych) NGO może zostać uznana za „podmiot publiczny”. Zaznaczmy, że to rzadka i dość wyjątkowa sytuacja.

Chodzi o sytuację, w której szeroko pojęta sfera publiczna (jednostki sektora finansów publicznych i inne państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej) finansuje działalność innej osoby prawnej w ponad 50%, posiada ponad połowę udziałów lub akcji, sprawuje nadzór nad organem zarządzającym lub ma prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorującego lub zarządzającego.

W tym względzie warto zadać sobie pytanie, czy w działalności organizacji stosuje się przepisy ustawy – Prawo zamówień publicznych. Dlaczego Prawo zamówień publicznych? Bo zakres stosowania tej regulacji jest generalnie tożsamy z zakresem „podmiotów publicznych” na gruncie ustawy o zapewnianiu dostępności.

UWAGA

Zlecanie wykonywania zadań publicznych przez administrację publiczną nie stanowi finansowania, o którym mowa powyżej. Nawet jeśli organizacja ponad połowę przychodów uzyskuje w związku z umowami na wykonywanie zadań publicznych, które zawierane są z organami administracji publicznej, to nie staje się podmiotem publicznym. Przepis dotyczy bardziej finansowania podmiotowego, a nie kontraktowanie wykonywania określonych czynności czy usług.

UWAGA

Katalog „podmiotów publicznych” jest nieco szerszy na gruncie dostępności cyfrowej.

W tym przypadku, podmiotami publicznymi (a zatem stosującym bezpośrednio wymogi dostępności, na gruncie ustawy) są te NGO, które prowadzą działalność w następujących sferach:

- ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej - w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym

Oznacza to, że w przypadku NGO, działających we wskazanych trzech obszarach, nie ma znaczenia, czy tzw. sektor publiczny ma wpływ na ich działalność (jak ma to miejsce w przypadku innych NGO) lub też w jakim wymiarze NGO jest finansowana przez sektor publiczny. W pozostałych przypadkach, kluczowe znaczenie ma umowa, którą NGO zawiera z administracją publiczną. W tej umowie powinny znaleźć się regulacje, dotyczące warunków zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Jeżeli wymogów tych organizacja nie spełni, musi liczyć się z sankcjami z powodu nieprawidłowego wykonania umowy. Może być to np. rozwiązanie umowy przez administrację publiczną, czy też brak rozliczenia projektu.

Jakie wymagania dostępności należy zapewnić?

Prawne obowiązki w zakresie zapewniania dostępności można podzielić na trzy zasadnicze aspekty:

» dostępność architektoniczna

» dostępność informacyjno-komunikacyjna

» dostępność cyfrowa

Dostępność architektoniczna

1) zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków

przykład: eliminacja progów w budynkach, montaż wind lub podnośników

2) instalacja urządzeń lub zastosowanie w budynku środków technicznych i rozwiązań architektonicznych, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych

przykład: drzwi automatyczne, klamki w drzwiach na wysokości dostępnej dla osoby na wózku inwalidzkim

3) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy

przykład: plan pomieszczeń w postaci płyty teflograficznej, infokioski z rozkładem pomieszczeń

4) zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego, tj. odpowiednio wyszkolonego i specjalnie oznaczonego psa, w szczególności psa przewodnika osoby niewidomej lub niedowidzącej oraz psa asystenta osoby niepełnosprawnej ruchowo, który ułatwia jej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym

5) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób

❗ Ważne! Kwestię tę należy wziąć pod uwagę przy opracowywaniu planów bezpieczeństwa, tak aby m.in. punkty ewakuacyjne tworzyć w miejscach, do których dotrzeć mogą osoby z niepełnosprawnościami.

Dostępność informacyjno-komunikacyjna

1) obsługa z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,

przykład: umożliwienie kontaktu z organizacją za pośrednictwem różnych kanałów komunikacji, tak aby otworzyć się na osoby z różnymi potrzebami i możliwościami komunikacji. Należy zapewnić wybór formy komunikowania się: m.in. poprzez pocztę elektroniczną, wiadomości tekstowe (w tym SMS, MMS lub komunikatory internetowe), kontakt przez media społecznościowe, kontakt telefoniczny, itd.

Należy też przygotować się na sytuację, w której osoba, korzystająca z naszych usług, będzie korzystała z języka migowego. Nie musimy mieć na stałe tłumacza języka migowego, ale powinniśmy wiedzieć, do kogo możemy się zwrócić w razie potrzeby. Doraźne usługi tłumacza języka migowego (w tym tłumacza on-line) świadczą zarówno podmioty komercyjne, jak i organizacje pozarządowe, zajmujące się wsparciem osób z niepełnosprawnościami.

2) instalacja urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, w szczególności pętli indukcyjnych, systemów FM lub urządzeń opartych o inne technologie, których celem jest wspomaganie słyszenia

Aby spełnić ten standard, trzeba zadbać o odpowiednie urządzenie, które przekształca dźwięk na fale elektromagnetyczne, które z kolei są odbierane przez aparaty słuchowe. Będzie to potrzebne, gdy m.in. organizujemy szkolenie, warsztaty, wykład, itd., podczas których głos prelegenta może być słabo słyszalny dla audytorium.

W praktyce wykorzystywane są różne systemy (FM, IR, Bluetooth) - przez zakupem lub wypożyczeniem sprzętu warto się zorientować jaki system będzie najbardziej odpowiedni dla osób, z którymi będziemy się kontaktować.

3) zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania

To ważny obowiązek, dzięki któremu każdy powinien dowiedzieć się, czym się zajmujemy oraz co mamy do zaproponowania osobom, które się do nas zwracają. Informacje o naszej działalności powinny być dostępne zarówno w postaci pliku zawierającego tekst odczytywany maszynowo (np. plik tekstowy), zarówno poprzez nagranie w polskim języku migowym, jak i poprzez zamieszczenie informacji w tekście łatwym do czytania. Przygotowanie tych informacji może być nieco pracochłonne, ale dzięki niemu eliminujemy pierwszą barierę w kontakcie z nami potencjalnych korzystających, wolontariuszy, współpracowników, itd.

4) zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku

Nie sposób wyliczyć w sposób pełny, wyczerpujący potrzeb, z którymi mogą zwrócić się do nas osoby zainteresowane naszą działalnością. Dlatego musimy być otwarci na wpływające do nas wnioski (prośby) o to, aby zapewnić możliwość komunikacji w określonej formie. Nie lekceważmy tych wniosków.

Jeśli okaże się, że na jakąś prośbę nie jesteśmy w stanie zareagować, to pamiętajmy o zaproponowaniu alternatywnego sposobu komunikacji. Może chodzić zarówno o potrzeby osób z dysfunkcją słuchu lub wzroku (np. wspomniana potrzeba tłumacza języka migowego), ale także o np. zapewnienie odpowiednich warunków do rozmowy dla osoby dotkniętej autyzmem.

Dostępność cyfrowa

Standard dostępności cyfrowej jest bardzo szczegółowo określony w standardzie VCAG. Ich spełnienie to zadanie zarówno dla osób przygotowujących treści na strony internetowe (w tym pliki wstawiane na stronach), jak i dla osób odpowiedzialnych za stronę techniczną.

W tym miejscu warto przypomnieć wybrane obowiązki z zakresu dostępności cyfrowej (pamiętajmy, że to nie jest pełny katalog, ale kwestie z którymi najczęściej możemy się spotkać i od których możemy zacząć dostępnościową transformację):

gdy wstawiamy np. ilustrację lub zdjęcie, pamiętajmy o tym, aby zapewnić alternatywę w postaci tekstu (program odczytujący tekst dla osób niewidomych nie opíše bowiem ilustracji),

jeżeli dysponujemy nagraniem audio (np. wywiadem), zapewnimy alternatywę tekstową przedstawiającą to samo, co jest w pliku audio,

jeżeli dysponujemy nagraniem tylko wideo - zapewnimy albo alternatywę tekstową, albo audiodeskrypcję - mający postać dźwiękowej opis treści, które prezentowane są w nagraniu wideo (lektor opisuje, co można zobaczyć na nagraniu)

jeżeli dysponujemy nagraniem audio-wideo, powinniśmy zapewnić napisy rozszerzone dla ścieżki audio* albo tzw. alternatywę dla multimedialów (w postaci np. pliku tekstowego)

* napisy rozszerzone to coś więcej niż zwykłe spisanie dialogów; powinny one wytłumaczyć nie tylko wypowiedzi, ale także przekazać informacje o innych dźwiękach, występujących w nagraniu – tak aby osoba niesłysząca mogła zrozumieć jego kontekst

Obowiązujący w Polsce standard dostępności cyfrowej nie wymaga, aby zapewniać tłumaczenie na język migowy – ani podczas transmisji, ani w nagraniach. Oczywiście jest to dobra praktyka, którą coraz częściej widzimy, ale jeśli w tym momencie jest to dla nas nieosiągalne (np. ze względów finansowych), to nie złamiemy ustawowych wymogów.

W zakresie dostępności cyfrowej wprowadzono wyłączenia. Oznacza to, że nie musimy dostosowywać wszystkich treści na naszej stronie internetowej. Wyłączenia dotyczą m.in.:

- multimediiów nadawanych na żywo (możemy, ale nie musimy, zadbać o wymogi dostępnościowe, natomiast wyboru nie mamy przy zamieszczonych nagraniach),
- multimedia opublikowane przed 23 września 2020 r. – nie musimy ich dostosować, chyba że otrzymamy prośbę o dostosowanie cyfrowe tej treści,
- jeżeli na stronie internetowej zamieściliśmy pliki tekstowe, tekstowo-graficzne lub prezentacje w wersji edytowalnej przed 23 września 2018 r., to nie musimy ich dostosowywać do wymogów dostępności, chyba że ich zawartość jest niezbędna do realizacji bieżących zadań;

- treści niewykorzystywane do realizacji bieżących zadań nieaktualnianych lub niepoddawanych po 23 września 2019 r. przebudowom i zmianom polegającym w szczególności na zmianie wyglądu lub struktury prezentowanych informacji albo na zmianie sposobu publikowania informacji.

Skąd wziąć środki na sfinansowanie dostępnościowej zmiany?

Opisane wymogi wiążą się z koniecznością poniesienia wydatków. Pamiętajmy o nich w przypadku aplikowania o dofinansowanie naszych działań lub startując w otwartych konkursach ofert.

Informacje dodatkowe:

Podstawa prawna - ustawa:

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r.
o zapewnianiu dostępności osobom ze
szczególnymi potrzebami

Ustawa z dnia 4 kwietnia 2019 r.
o dostępności cyfrowej stron
internetowych i aplikacji mobilnych
podmiotów publicznych.

